

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

На даному етапі свого розвитку економіка України знаходиться на шляху перетворень до становлення ринкових відносин в суспільстві. Але цей шлях є достатньо складним та довгим, адже вітчизняні підприємства переживають не найкращі часи своєї діяльності і не є достатньо конкурентоздатними, особливо на фоні появи іноземних конкурентів. Як шлях виходу з нинішньої кризи Україна обрала інноваційним шлях розвитку, який передбачає розвиток інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств і завоювання ринків за допомогою вироблення і розповсюдження інновацій.

Але економічні перетворення 1990-х рр., що супроводжувались різким падінням рівня виробництва та платоспроможності економічних агентів на фоні високих темпів інфляції, призвели до зниження питомої ваги інноваційно-активних промислових підприємств України. Так, якщо в кінці 1980-х рр. питома вага підприємств, що займались розробкою та впровадженням нової продукції в промисловості СРСР, коливалась в межах 60-70%, то на початку 1990-х рр. цей показник в Україні знизився майже втричі. В 1992-1995 рр., згідно з даними Держкомстату [1], частка інноваційно-активних українських підприємств знаходилась в межах 20-26%. В наступні роки ці показники спочатку стабілізувались, а потім знову почали погіршуватись. Так, якщо з 1997 по 2002 рік питома вага кількості підприємств, які реалізовували інновації, в загальній кількості промислових підприємств України коливалась в межах 16,5-18,7%, то вже до 2005 р. цей показник склав лише 13,7%. За останні роки ситуація погіршилась ще більше. Так, за 9 місяців 2007 року цей показник зменшився до 8,8% (рис. 1).

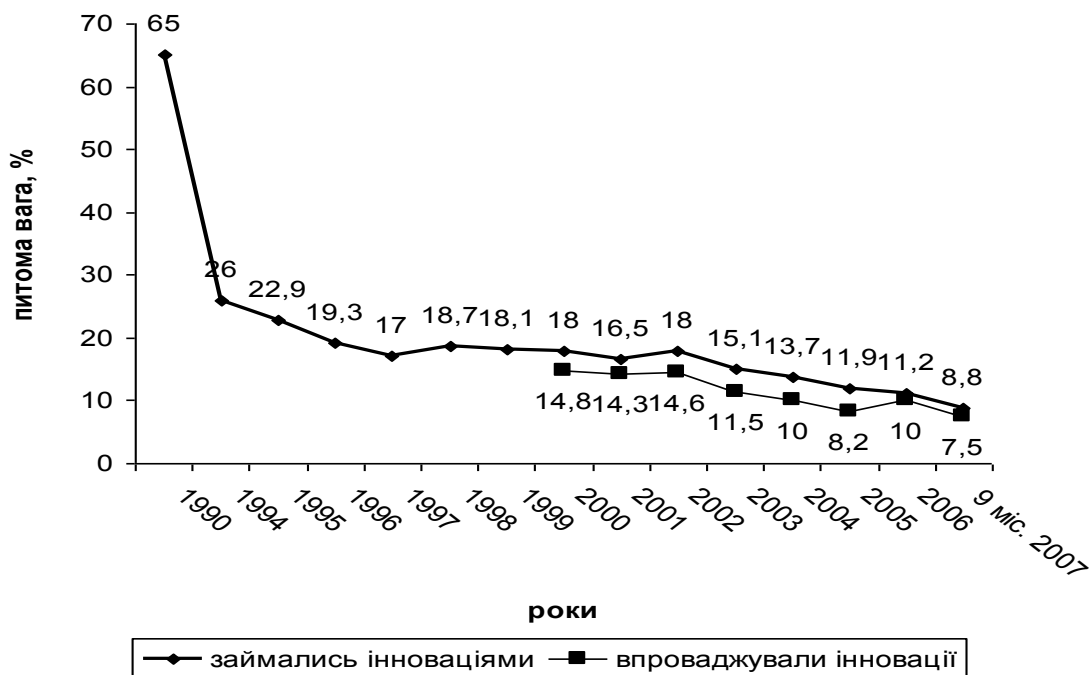

Рисунок 1 Динаміка питомої ваги інноваційно-активних підприємств в загальній кількості промислових підприємств [1]

Для порівняння слід відзначити, що серед країн Європейського Союзу мінімальні показники інноваційної активності мали Португалія – 26% та Греція – 29%, що приблизно в 2 рази вище, ніж в Україні. А в порівнянні з країнами-лідерами в технологічній сфері розрив складає 3-4 рази.

Слід зазначити, що в цілому інноваційну ситуацію в державі на кінець третього кварталу 2007 року визначали підприємства з виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення (27%), машинобудування (17%), а також хімічної та нафтохімічної промисловості (16%).

Не дивлячись на постійне зменшення кількості інноваційно-активних підприємств промисловості України витрати на інноваційну діяльність цими підприємствами постійно збільшуються – з 1760,1 млн. грн. в 2000 р. до 6160,0 млн. грн. в 2006 р.

Аналіз структури витрат виходячи з напрямків інноваційної діяльності показує, що основну увагу підприємств зосереджують на фінансуванні процесів безпосереднього впровадження інновацій, які здатні протягом

відносно короткострокового терміну забезпечити окупність вкладених коштів. Про це свідчить той факт, що основні витрати припадають на придбання та впровадження машин, обладнання і устаткування.

Найбільш тривожним є той факт, що за останні роки просліджується тенденція зменшення в загальному обсязі витрат на інноваційну діяльність частки витрат на придбання нових технологій – з 6,3% в 2001 р. до 2,6% в 2006 р. [1]. А якщо врахувати, що при цьому ще більше знижується частка витрат на придбання права власності на винаходи, корисні моделі та ліцензії, то це свідчить про реальне скорочення інноваційних заділів в промисловості, а відповідно, про недостатній рівень новизни та конкурентоспроможності інноваційної продукції.

Про невисокий рівень інноваційності вітчизняного виробництва свідчить і той факт, що питома вага витрат на маркетинг та рекламу серед загального обсягу інноваційних витрат за останні роки знаходилась на рівні 5-10% і найбільшого свого значення мала в 2002 році (10,1%) [1]. До того ж ці витрати в основному належать підприємствам, на яких нововведення реалізуються в основному на рівні 4-го технологічного укладу. В той же час конкурентоспроможність економіки держави визначається переважно рівнем використання в виробництві 5-го та 6-го технологічних укладів.

Також, слід зазначити, що близько 80% витрат на розробку та впровадження інновацій промислові підприємства України здійснюються за власні кошти підприємств, яких все рівно не достатньо.

Все перелічене вище, безумовно, впливає на результативність інноваційної діяльності в українській промисловості, яка, виходячи з наведених даних, залишається на досить низькому рівні і потребує негайного втручання як з боку самих підприємств, так і з боку державних органів.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Експрес-випуск Державного комітету статистики України № 292 від 22.11.07 р.//
Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України www.ukrstat.gov.ua